

Datum: **7.4.2008** - Stran: **KULTURA**

Petelinji zajtrk za koroške Slovence

Prvič film v slovenskem jeziku v celovski Wulfeniji

(Melita Forstnerič Hajnšek)

Ekipa Petelinjega zajtrka pred celovško Wulfenio: (od desne) Miha Dolinšek, Vlado Novak, Marko Naberšnik, Pia Zemljič, Franci Zajc

CELOVEC (OD NAŠE POROČEVALKE)

V največji od kinodvoran kinocentra Wulfenia na Luegerstrasse 5 v Celovcu so v petek zvečer dvakrat predvajali slovenski film z doslej najmnogičnejšim kinematografskim obiskom, Petelinji zajtrk. Prvič v zgodovini se je v tem okolju vrtel kak slovenski film v slovenskem jeziku. Že sam po sebi precedens torej, pa tudi sprejem publike, v večini koroškoslovenske, je bil topel. Tak, kot ga je ekipa "zajtrka"

vajena z vseh dosedanjih, zvečine domačih projekcij. Pot na tuje mu je šele treba utreti. In, kot kažejo zapletene, neprijazne razmere v domači kinematografiji, ne bo lahka.

Avstrijski kinocenter je ohranil malo retro imidža in tiste intimnosti, ki smo se ji pri nas tako ležerno odpovedali z ukinitvijo vsega, kar ni multikino. Kljub več dvoranam na kupu in kolicam v starinskem steklenem zaboju je dvorana, kjer so predvajali "zajtrk", v maniri starih dobrih kinematografov. Tudi spored je po bežnem preletu naslovov in plakatov manj holivudsko komercialen.

V avstrijskokoroško prestolnico je ekipo najbolj gledanega slovenskega filma, ki je nastal po literarni predlogi pisatelja Ferija Lainščka in v produkciji Arsmedie, povabil Miha Dolinšek, avstrijskokoroški filmski in televizijski zanesenjak. Soorganizatorji so bili Slovenska prosvetna zveza, Krščanska kulturna zveza, ORFslovenski spored in slovenski tednik Novice. Zbirališče ekipe, ki jo je za to priložnost spet zbrala skupaj produkcijska hiša Arsmedia, je bilo v kavarni Paulus v poslopju zveze bank, v sloviti celovski "plebiscitni ulici" 10. Octoberstrasse. Ekipa na čelu z mladim režiserjem Markom Naberšnikom je še neverjetno homogena. Takoj izmenjajo igralske izkušnje zadnjega časa. Neverjetno blizu so si. Še zmeraj. In mladi režiser med njimi, ves moder, premišljujoč, dobrohoten.

Naš film, ki je po gledanosti v zadnjem desetletju takoj za Titanikom (411.373) in Trojo (187.507) in pred vsemi velikimi uspešnicami, kot sta Harry Potter ali Gospodar prstanov, s svojimi 180.225 obiskovalci ruši vse predstave o nezanimanju za domači film, male vsakdanje teme, za literarne predloge, za vse, kar se je doslej tipično "tukajšnjega" lepilo na filmarijo po domače. Kako ga bo sprejela celovška publika, nas je tisti hip zanimalo najbolj. Slutili smo dober odziv, le malce strahu je bilo pred jezikovnimi, narečnimi preprekami. A je izpuhtel v temi dvorane po prvih kadrih.

Petelinji zajtrk v Wulfenii je bil deležen ovacij. Publika se je strastno odzivala in brez težav sledila narečni govorici. Prleščina in prekmurščina na Koroškem nista predstavljali nobenih težav, smeh se je razlegal po dvorani pri vseh tistih antologijskih Gajaševih prizorih, ko modruje o življenju, ljubezni, delavstvu, jugoslovanstvu in Titu in vsem, kar je v svoji iskrenosti, preprostosti in prepričljivosti tako vabljivo za vse generacije gledalcev. Po prvi in drugi predstavi je završalo, ko so se na odru pojavili glavni protagonisti. Odvadili smo se že živih aplavzov in čustvenih odzivov v kinodvoranah po projekciji. S Petelinjim zajtrkom so spet prišli aplavzi, ne le množični gledalci. Najdaljšega pa je bila seveda v petek deležna filmska ekipa. V njej so bili igralci Vlado Novak, Pia Zemljič in Dario Varga, režiser in scenarist Marko Naberšnik ter producent Franci Zajc (Arsmedia). Projekcije sta se udeležila tudi generalni konzul v Celovcu Matjaž Longar in konzul Gregor Jovan.

Tudi koroškoslovensko publiko je film razvnel. In na obeh predstavitev se je videlo, da so člani ekipe "zajtrka" zares uigrana, homogena ekipa. Kako sproščeno se znajdejo tudi v teh vlogah. Koliko bližine je še vedno med njimi, davno po snemanju, ko so vsi že globoko v novih, zlasti teatrskih in televizijskih projektih. In Arsmedia kot najzaslužnejša za film in vse, kar se okoli njega velikega dogaja, je na čelu s producentom Francijem Zajcem upravičeno ponosna, da se glas o dobrem slovenskem filmu širi že tudi v zamejstvo in tujino. "Zelo sem vesel in niti ne več toliko presenečen," pravi nekoliko lakonično Zajc. V tisti dvorani v petek je bil morda že dvestotisoči obiskovalec filma Petelinji zajtrk.

Film mora zdaj na tuje, a za to morajo nekaj narediti doma

Miha Dolinšek je najzaslužnejši za enodnevno turnejo Petelinjega zajtrka v Celovcu. "Snemal sem za televizijo ORF, imel sem tudi oglaševalsko agencijo, zdaj pa se vračam k filmu. Veliko mladinskih filmov smo v zadnjem času posneli. V Sloveniji se je film prijel in pridobival publiko tudi po 'ustnem izročilu', tukaj smo morali zainteresirati publiko in mislim, da smo jo senzibilizirali do te mere, da jih bo film prevzel. Že nekaj mesecev pred tem smo film predstavljali v tukajšnjih medijih. V okviru oddaje Dober dan, Koroška snemamo otroške oddaje, v katerih sodelujejo mnogi mladi koroški Slovenci, ki kasneje delajo na tem področju. S filmom tačas nagovarjamo predvsem slovensko publiko na Koroškem," pravi. "Mnogi kulturniki, pevci, gledališčniki, so danes odpovedali celo vaje, da so prišli na predstavo. V tej veliki kinodvorani smo si upali film predvajati, ker smo vedeli, da obisk bo."

Vlado Novak, nesmrtni mehanik Pišti Gajaš v filmu, je bil po obeh predstavitev v Celovcu zadovoljen: "Za nami je še ena postaja na dolgi poti z našim 'Petelinom'. Tokrat smo se predstavili koroškimi Slovencem. Ne bi znal povedati števila teh naših predstavitev avtorske ekipe, moral bi pogledati v rokovnik. Te izkušnje so zame nekaj povsem novega, kakor je res, da do danes nismo imeli tako obširne promocije domačega filma. Kolikor je naporno (ja, kilometri, kilometri, pa tudi kakšnih izvirnih vprašanj novinarjev in vodij protokolov, ko gre vse "na hitro", ne moreš pričakovati), toliko je tudi zanimivo. Rad bi bil prepričan, da bomo naklonjenost ljudi doživeli tudi na tujem, kamor bo film kmalu pričel potovati. Da pa pridemo 'ven', morajo ustrezne službe svoje opraviti doma. Ker je to pametno v poslovnem in sploh vsakršnem smislu. Brez slabih misli, ki so pri nas večkrat znale zamenjati dober namen. Potem bomo res 'face'. In drugačni od mnogih drugih."

OKVIRČEK

Mladi koroški filmarji in slovenstvo

Janko Malle, vodja Slovenske prosvetne zveze v Celovcu: "V tej kinodvorani se je prvič zgodil slovenski film in to je velik dogodek. Imeli pa smo pred letom in pol v celovškem Volkskinu tudi Teden slovenskega filma, kjer smo prikazali pet izbranih slovenskih filmov skozi čas. Tako da skrbimo za občasno prikazovanje slovenskih filmov. Saj vemo, malo jih je. Žal pa je premalo narejenega za to promocijo. Miha Dolinšek je zelo inovativen, sam je človek filma, veliko dela z mladimi. Njegova zasluga je, da je marsikateri koroški Slovenec šel študirat v Ljubljano na Akademijo za gledališče, radio, film in TV, tudi na ljubljanski likovni akademiji je nekaj naših študentov. Seveda se to pozitivno vrača v naše okolje. Zanimivo je, da so koroški Slovenci v zadnjem času ustvarili kar nekaj slovenskih filmov. Dva mlada režiserja se že visoko prebijata: Stefan Hafner (film F.A.Q je bil odmeven tudi na Ljubljanskem filmskem festivalu, op. p.), prav tako pa mlada Andrina Mračnikar, ki je študirala v Ljubljani, zdaj pa je na Dunaju. Sodeluje s svetovno znanim avstrijskim režiserjem Michaelom Hannekejem. Njeni filmi so zmeraj povezani s slovensko tematiko, s polpreteklo zgodovino. Tematika, ki obremenjuje našo družbo, postaja dostopnejša v našem okolju. Brez obremenjenosti in negativnih konotacij se ta mlada generacija filmarjev loteva tematike slovenstva. Imajo več distance do tega

problema, ne moralizirajo, ne ideologizirajo, ampak prikazujejo kot del njihovega življenja. Imajo distanciran, a pozitiven odnos do slovenstva. To je za kulturno ustvarjanje koroških Slovencev zelo pomembno. Doslej smo največ naredili v gledališču, film prihaja na sceno počasi. Na odru se pojavljajo teme, neposredno povezane s koroško realnostjo. Lani smo uprizorili koroškega Romea in Julijo. V okviru leta medkulturnega dialoga pa smo dobili odobren gledališki projekt Partizan. Delal ga bo nemški gledališki režiser Bernd Liepold Moser. Pred dvema dnevoma je predstavil premiero Poj z nami (Sing mit), kjer je tematiziral problem koroške ljudske pesmi in njene politične instrumentalizacije. Take pozitivne provokacije na koroških odrih doslej še nismo videli. Gre za kontrapunkt med od politike podpirano ljudsko, zastarelo kulturo na najnižjem nivoju in umiranjem sodobne inovativne kulture, ki jo na Koroškem ni. Ta predstava radikalno zareže prav v to smer. Skozi ljudsko kulturo se izraža kulturna politična volja. Tudi predstava Partizan bo nekaj podobnega, premiera bo 9. oktobra, na simboličen datum v Celovcu."

(Mirko Štukelj)

Predstavitelji po predstavi: Peter Ošlak, Franci Zajc, Marko Naberšnik, Vlado Novak, Pia Zemljič, Dario Varga

MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK